Kulleġġ MR SĠP SI SK ST SM SN

L-EŻAMI TA' NOFS IS-SENA
IL-MALTI
2015-2016

Is-Sena: It-Tielet Sena	**Rotta 2**	**ĦIN:** Sagħtejn
Isem:		**Klassi:**

Għall-istudent/a:

1. **Wieġeb il-mistoqsijiet kollha kif mitlub/a.**
2. **L-ortografija, il-punteġġjatura, is-sintassi, l-ideat u l-preżentazzjoni tajbin jgħinuk tikseb riżultati aħjar.**

Għall-għalliema:

Taqsima	1A	1B	1Ċ	1D	1E	2A	2B	2Ċ	Total
Marka	10	5	10	5	20	10	10	10	80
Marka tal-istudent									

Il-MARKI			
	It-Taħdit	10	
	Is-Smigħ	10	
	Il-Qari u l-Kitba	80	
	IT-TOTAL	100	

Kummenti:

___

___

___

IS-SILTA TAL-FEHIM MILL-QARI

Aqra sewwa din is-silta u wieġeb il-mistoqsijiet dwarha.

Bil-Kelma t-Tajba...

Il-kelma *ċipko* bil-Ħindi, li huwa wieħed mid-djaletti tal-Indja, tfisser "teħel". (par. 1)

L-ewwel moviment Ċipko beda fis-seklu 18, meta nies minn 84 villaġġ, immexxija minn mara bl-isem ta' Amrita Devi, daru mas-siġar sabiex jipproteġuhom milli jinqatgħu u rnexxielhom. (par. 2)

Fis-seklu li għadda, fl-Indja reġgħu bdew jinqatgħu ammonti kbar ta' siġar ***għal skopijiet ta' kummerċ.*** B'riżultat ta' dan il-foresti naqsu b'rata allarmanti. Dan kellu konsegwenzi koroh li ħadd ma kien ippreveda. Il-ħamrija tal-inħawi fejn inqatgħu s-siġar iddeterjorat u tkaxkret mal-ilmijiet tax-xita. Ma kienx baqa' ħamrija fejn jikber il-ħaxix. Għalhekk, komunitajiet sħaħ waqfu jrabbu l-annimali għax ma kienx hemm fejn jirgħu. Il-qtugħ ta' daqstant siġar fl-Indja rriżulta f'nuqqas ta' rziezet u kultivazzjoni tal-art. (par. 3)

Irħula sħaħ tbattlu. In-nies ħallew l-għoljiet li sfaw bla siġar u mxew lejn il-pjanuri, sabiex ifittxu xogħol. Imma x-xogħol kien skars u dawn in-nies ftaqru mil-lum għall-għada. Minkejja dan, il-qtugħ tas-siġar kompla. Partijiet kbar mill-foresti tal-Indja bdew jitqassmu b'irkant lill-kuntratturi u dawn bdew iħaddmu n-nies u jħallsuhom bi ftit flus. (par. 4)

Issa mal-Indja beda jinħass l-effett ta' din il-kriżi, fejn daqstant bdiewa spiċċaw bil-ġuħ. Fl-irħula bdew jiffurmaw l-ewwel għaqdiet ta' reżistenza, bi protesta għall-qtugħ tas-siġar. F'qasir żmien, it-Tramuntana tal-Indja sar ċentru fejn bdiet titrawwem kuxjenza ekoloġika li wriet lid-dinja kif deforestazzjoni tista' ġġib magħha tant qerda u sofferenza. Peress li nqatgħu s-siġar u naqset il-veġitazzjoni tal-inħawi, ix-xmajjar spiċċaw bla lqugħ. Fl-1970 faret ix-Xmara Alaknanda u qerdet mat-350 kilometru mimlija villaġġi. Minn dak iż-żmien, dawn l-inħawi ma waqfux jesperjenzaw valangi tat-tajn u xmajjar ifuru. (par. 5)

Sentejn wara, xi kuntratturi waslu f'Gopeshwar, post ieħor fit-Tramuntana tal-Indja, għax kienu ħadu kuntratt ta' 300 siġra. In-nies tal-inħawi riedu jwaqqfu l-qtugħ ta' aktar siġar, imma bla vjolenza. B'hekk ir-raħħala, speċjalment in-nisa, daru ma' kull siġra qishom qed jgħannquha. Weħlu ***magħha***. Damu hemm sakemm il-kuntratturi qatgħu qalbhom. (par. 6)

Minn hawn twaqqaf il-Moviment Ċipko, li fil-biċċa l-kbira kien magħmul minn nisa li, bi protesta favur l-ambjent, żammew diversi kuntratturi milli jaqtgħu s-siġar, billi jgħannqu s-siġar, idawru jdejhom u jeħlu magħhom. (par. 7)

L-EWWEL TAQSIMA: IL-LINGWA **(50 marka)**

1A. Il-Fehim it-Test

____ / 10

Wieġeb il-mistoqsijiet fi kliemek skont is-silta li qrajt.

1. X'kien il-moviment Ċipko, skont is-silta? (par.2) (2 marki)

____

____

2. Għal xiex wassal il-qtugħ ta' ħafna siġar fl-Indja? (par. 3) (2 marki)

____

____

3. Għalfejn waqfu jrabbu l-annimali r-raħħala? (par. 3) (marka)

____

4. Għalfejn taħseb li l-foresti baqgħu jingħataw lill-kuntratturi, minkejja l-effetti koroh fuq in-nies tal-post? (par. 4) (marka)

____

____

5. Spjega kif it-Tramuntana tal-Indja spiċċat tgħallem lid-dinja dwar il-konsegwenzi koroh tal-qtugħ tas-siġar. (par 5) (2 marki)

____

____

6. X'inhu l-iskop li tipprotesta mingħajr vjolenza? (par. 6) (2 marki)

1B. Għarfien il-Lingwa

_____ 5

1. Fisser il-frażi f'paragrafu 3 ***għal skopijiet ta' kummerċ.*** _______________
2. Minn paragrafu 3, sib frażi li tfisser "malajr ħafna". _______________
3. Kompli l-qawl li jibda bil-kliem: **Bil-kelma t-tajba**____________________.
4. Agħti t-tifsira ta' dan il-qawl:____.
5. Għal min qed jirreferi l-Pronom Mehmuż *ha* f'**magħha** (par. 6) _____________

1Ċ. Il-Grammatika

_____ 10

IL-ĦAJJA MODERNA

Ħafna jemmnu li l-ħajja saret moderna wisq. Iżda bil-kelma *moderna*, x'nifhmu? Hemm min jistqarr li ħafna nies qegħdin jitilfu l-fidi fir-reliġjon, b'mod speċjali ż-żgħażagħ. Oħrajn jisħqu li t-teknoloġija qiegħda tbiddel il-mod kif il-bniedem iħares lejn il-ħajja, filwaqt li oħrajn jemmnu li l-flus saru ċ-ċentru tal-ħajja umana li qegħdin iwasslu għall-gwerer u l-firdiet. B'hekk, bosta huma konvinti li l-bniedem tal-lum, minkejja ċ-ċokon tiegħu, hu wisq mitluf f'dawn l-hekk imsejħa ħmerijiet, li għalih huma l-egħżeż ħwejjeġ fil-ħajja tiegħu. Ħwejjeġ li waqt is-siegħa ta' mewtu l-ebda wieħed minn fuq wiċċ id-dinja mhu se jieħu miegħu!

1. F'liema forma tal-verb hu l-verb **jitilfu** minn *tilef*: _______________
2. F'liema forma tal-verb hu l-verb **iwasslu** minn *wasal*: _______________
3. F'liema forma tal-verb hu l-verb **tbiddel** minn *bidel*: ______________
4. F'liema forma tal-verb hu l-verb **nifhmu** minn *fehem*: ______________
5. F'liema forma tal-verb hu l-verb **jisħqu** minn *saħaq*: ________________
6. F'liema forma tal-verb hu l-verb **jistqarr** minn *qarr*: ______________
7. Agħmel il-verb **qagħad** fis-**sitt forma Plural**: ______________
8. Agħmel il-verb **fehem** fit-**tmien forma Maskil**: ______________
9. Oħroġ verb fid-**disa' forma Maskil** mill-kelma *ċokon:* ______________
10. Oħroġ verb fit-**tieni forma Femminil** mill-kelma *mewtu:* ______________

1D. Il-Kitba Funzjonali

___ / 5

Agħżel (a) **JEW** (b) u ikteb 80 kelma fuqha:

a) L-iskola se tinfetaħ għall-pubbliku. L-istudenti se jorganizzaw il-ġurnata kif jixtiequ huma. Ikteb **AVVIŻ** biex tħajjar lin-nies jiġu jipparteċipaw ħalli l-flus li jinġabru jingħataw lid-Dar tal-Providenza.

JEW

b) L-iskola se torganizza ħarġa għal Għawdex. Ikteb **AVVIŻ** biex tħeġġeġ lill-istudenti jiġu. Agħżel il-ġurnata, il-prezz u l-postijiet li se jżuru.

1E. Il-Komponiment Ġenerali

20

Agħżel **wieħed** mit-titli li ġejjin u ikteb komponiment ta' madwar **250 kelma** fuqu fil-linji pprovduti.

1. Taqbel li żgħażagħ tamparek jibqgħu barra sa tard billejl? Iddiskuti.
2. Il-karriera li nixtieq la nikber.
3. Il-festa tar-raħal.

Titlu numru:_________

IT-TIENI TAQSIMA: IL-LETTERATURA **(30 marka)**

2A. Referenza għall-Kuntest (Poeżija – *Nadriet 3*)

10

Referenza għall-Kuntest (10 marki)

Aqra dawn iż-żewġ strofi u wieġeb il-mistoqsijiet dwar il-poeżija:

Kont fuq xifer ta' blata; f'riġlejja
Waħda f'waħda l-mewġ tasal u tmur.
Kien il-baħar jitbewwes max-xtajta
Hieni u ħiemed maġenbha mixħut?

Ġera ħsiebi lejn hena tfuliti,
Iż-żmien ħelu tal-ħajja bla ħsieb,
Meta kollox hu safi mill-ħtija,
Meta kollox ma' qalbna jinġieb.

1. Din il-poeżija kitibha Dun _____________ _________________ (2 marki)

2. Fejn jinsab il-poeta? ____ (2 marki)

3. Fejn mar ħsieb il-poeta meta kien f'dan il-post? ________________________ (marka)

4. "il-baħar jitbewwes max-xtajta": x'figura letterarja nsibu f'dan il-vers?

   ____(marka)

5. X'tip ta' strofi għandha din il-poeżija? __________________________________(marka)

6. X'rima qed iħaddem il-poeta? ________________________ (marka)

7. L-aħħar żewġ versi jibdew bil-kelma 'Meta'. Meta kelma tkun ripetuta fil-bidu tal-vers, din tissejjaħ ________________________ (marka)

8. Din il-poeżija hija miktuba bi stil: ☐ modern ☐ tradizzjonali. (marka)

2B. Il-Poeżiji minn *Nadriet 3*

10

Mistoqsijiet dwar poeżiji oħra. (10 marki)

1. (a) Iddeskrivi l-karattru tal-bejjiegħ, f'"Il-Bejjiegħ tal-Gazzetti".

____

____ (2 marki)

(b) X'kien jgħożż l-aktar fid-dinja?

____ (marka)

2. Spjega l-kuntrast fil-poeżija f' "Il-Bejjiegħ tal-Gazzetti"?

____

____

____(4 marki)

3. F'madwar 30 kelma x'fhimt mill-poeżija ta' "Matul is-Snin tal-Ħajja" ta' Ġużè Chetcuti .

____

____

____

____(3 marki)

2Ċ. In-Novelli minn *Stejjer Għal Qabel Jidlam*

10

Wieġeb dawn il-mistoqsijiet dwar l-istejjer li qrajt.

(i) ***It-Tifel tal-Baħar***

1. Ma' min kien jgħix Bertu?

____ (marka)

2. Ma' min kien jaħdem Bertu biex jaqla' xi ħaġa tal-flus?

____ (marka)

3. X'għamlet omm Bertu wara li huwa mar lura d-dar tard?

____

____ (marka)

(ii) ***Sitt Xhur Mhuma Xejn***

4. Ftit qabel it-tieġ tiegħu, omm il-protagonist x'talbitu jagħmel lil binha?

____ (marka)

5. Xi bdiet tagħmel l-omm matul it-tieġ, li rrabja ħafna lil binha?

____ (marka)

6. Għalxiex taħseb li l-omm għamlet dan kollu?

____ (marka)

(iii) ***Sold għall-Ħamiem, Sinjur!***

7. Xi ġralu Vestru matul il-gwerra u wara ma' min spiċċa jgħix?

____

____ (2 marki)

8. Fisser kif toħroġ it-tema tal-imħabba lejn l-annimali fin-novella.

____

____ (2 marki)

TMIEM IL-KARTA